

2016-11-03

dnr 5.2.1-2016-991

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

Sámediggi
Sámedigge
Saemiedigkie
Sametinget

Yttrande avseende delbetänkande från Miljömålsberedningen med förslag om en klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige M2016/01735/K1

Sametinget i Sverige är både en statlig myndighet och ett folkvalt samiskt parlament. Sametingets syfte är att förbättra de svenska samernas möjligheter som ursprungsfolk att bevara och utveckla sin kultur. Sametinget har tagit del av rubricerad remiss.

Miljömålsberedningen har i uppdrag att utarbeta en strategi för att uppnå relevanta delar i miljö kvalitetsmålen och generationsmålet samt uppfylla åtaganden kopplat till klimat och luftvård. Sametinget är positiv till att Sverige ska vara ett ledande land i det globala arbetet med att förverkliga Parisavtalets ambitiösa målsättningar samt bedriva en långsiktig hållbar nationell klimatpolitik. Det dock viktigt att Sverige även driver på andra länders agerande och att strategin samordnas med andra mål. Arbetet får inte påverka Sveriges nationella och internationella åtaganden för Sveriges urbefolkning, dess näringar och kultur. Vi är alla en del av det globala konsumtionsflödet genom både livsstil och val av produkter. Vi är medvetna om att nyttjandet av naturen leder till global påverkan. Omfattningen av vårt ansvar idag är betydligt större än vad det var för bara två generationer sedan. Idag har förutsättningarna förändrats. Det är viktigt att alla tar ansvar inom de områden där de kan påverka. Det holistiska synsättet som finns i den samiska kulturen är en viktig del för en klimatarbetet. Sametinget påpekar att vi inte ingår i miljö kvalitetsmålsarbetet på samma nivå som andra statliga myndigheter och ingår varken i Miljömålsrådet eller i Miljömålsberedningen vilket gör att uppdrag som berör samiska näringar och kultur ofta utförs utan samisk förankring, ett exempel är *Med miljömålen i fokus – hållbar markanvändning av mark och vatten, SOU 2014:50*. Sametinget lyfter därmed fram förslag från rapporten om hur Sverige bör genomföra artiklarna 8j och 10c i syfte att uppnå Aichi-mål 18 i FN:s Konvention om biologisk mångfald samt i Sametingets remissvar för SMHI:s uppdrag *Kontrollstation 2015* där det föreslås tematiska, sektorintegrerade kunskapscentra där kunskaper och kompetens kan byggas upp samt överföra kunskaper, verktyg och stöd till olika aktörer. Sametinget som myndighet borde få långsiktig finansiering för att tillsammans med andra myndigheter och berörda aktörer, bygga upp och driva ett nationellt samiskt kompetenscentrum för samiska klimat- och miljöfrågor särskilt nu i ett förändrat klimat. En hållbar utveckling bygger på en meningsfull balans mellan traditionell och modern kunskap. Det skulle främja traditionella kunskaper, innovationer, deltagande på alla nivåer och sedvänjor som är relevanta för bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald. Ett samiskt kunskapscentrum skulle inspirera med samisk miljösyn och initiativtagandet

samt vara ett sätt att kunna paketera och tillgängliggöra samisk kunskap så den blir relevant och lättillgänglig för olika målgrupper.

Strategin får inte leda till stora negativa konsekvenser för de samiska näringarna och den samiska kulturen. Indirekta effekter som över tiden kan uppstå när en kombination av flera förändringar (såväl klimatrelaterade som andra förändringar) sammantaget ger stora konsekvenser. Sametinget anser att fokus ska ligga på att effektivisera material- och energianvändningen, vilket ger ett stort bidrag till cirkulär ekonomi. Mål, styrmedel och åtgärder måste förankras så att inte internationella samt nationella mål och åtaganden äventyras. Det är viktigt att exempelvis den teknik som krävs för att uppfylla målen är hållbar och fungerar i praktiken samt att den inte är så dyr att den påverkar näringslivet och små företag negativt så att de inte har möjlighet att medverka och bidra till omställningen. Det får inte heller leda till stora konsekvenser för att kunna leva och bo på landsbygden. Exempelvis kan reseavdragssystemet behöva se olika ut för tätort och landsbygd, nya fordon och arbetsmaskiner som ska klara nollutsläpp måste även klara kallt klimat samt fungera i skog- och fjällmiljö. Där fungerande kollektivtrafik inte finns kan inte klodioxidskatten höjas utan incitament för att kunna integrera nya teknologier och energieffektiva fordon.

Klimatomställningen och utvecklingen mot en mer biobaserad ekonomi får inte samtidigt föranleda åtgärder i skogsbruket som äventyrar att andra miljö kvalitetsmål nås. Den fragmentering och utarmning av den gröna infrastrukturen som fysisk exploatering och en del av dagens markanvändning inom de areella näringarna medfört, är således ett hot även mot ekosystemens resiliens mot klimatförändring. Sammanhållen grön infrastruktur är förutsättningen för att renskötsel, natur och samisk kultur ska tillåtas fortleva. Grön infrastruktur har i alla år bundit samman människans och djurens färdvägar och är nödvändiga för en fungerande renskötsel. Renskötseln ger ett viktigt bidrag till svenskt miljö- och naturvårdsarbete bland annat genom att vara en indikator för det sammanhållna landskapets tillstånd. En välmående fungerande renskötsel innebär ett välmående sammanhållet och ekologiskt stabilt landskap. Stort värde för att förbättra helhetssynen. Man kan säga att i det samiska landskapsperspektivet ryms en grön infrastruktur, biologisk mångfald och olika ekosystemtjänster, som till exempel de tjänster renen levererar. En långsiktig hållbart arbete med klimatförändringen behöver gå hand-i-hand med landskapsperspektivet. Norra Sverige producerar den största delen av Sveriges förnybara energi. Därför har landbaserad vindkraft, vattenkraft, torv och biobränsle stor påverkan på de samiska traditionella kunskaperna. För att den förnybara energin även ska räknas som hållbar utifrån ett långsiktigt perspektiv och för det ska vara möjligt att bevara den biologiska mångfalden behövs ett ökat erkännande av traditionella kunskaper som bland annat samerna har. Inom åtgärder för fysisk planeringen är det viktigt att komma ihåg de samiska näringar och Sametinget ser att det behövs kunskapshöjande insatser hos aktörer som ansvarar för samhällsplanering.

Cujuhus/adress

Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA
Besök: Adolf Hedinsvägen 58
e-post: kansli@sametinget.se
Org.nr.: 202100-4573

Telefodna/telefon

0980 - 780 30 (växel)

Fåksa/telex

0980 - 780 31

www.sametinget.se

Beslut i ärendet har tagits av Sametingets näringslivschef. Föredragande har varit samhällsplaneraren.

Lars-Ove Sjain
Näringslivschef

Anne Walkeapää
Samhällsplanerare

